

Stöd för robust kommunikation på trygghetspunkt

När en samhällsstörning inträffar är behovet av information stort. Möjligheten att kommunicera med omvärlden är kritisk och det behövs tillgängliga och tillförlitliga system för kommunikation med kommunens krisledning, andra kommunala verksamheter och andra aktörer samt för att stödja de personer som besöker trygghetspunkten. Att ha robusta och tillförlitliga kommunikationer är extra viktiga då olika hotaktörer kan försöka utnyttja sårbarheter för att sprida desinformation.

Det här stödmaterialet vänder sig till dig som arbetar med trygghetspunkter i en kommun och ger grundläggande information om vilken förmåga som trygghetspunkten behöver ha när det gäller elektroniska kommunikationer. Materialet innehåller också frågor som är bra att diskutera och besvara för att skapa en god förmåga.

Bakgrund

Det finns i dagsläget inget krav på kommunen att ha trygghetspunkter men enligt Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, LEH, har kommunen ett geografiskt områdesansvar som innebär att kommunen ska verka för samordning av krishanteringsåtgärder och information till allmänheten.

Ett sätt att tillgodose dessa krav är att etablera trygghetspunkter dit allmänheten kan vända sig vid en samhällsstörning för att få information men också för att kunna förmedla kontakt med omvärlden.

Grundkrav på kommunikation

Enligt MSB:s definition av trygghetspunkt ska den bland annat ge möjlighet åt besökaren att

- larma 112 (SOS Alarm),
- få nyheter och information,
- ladda telefon och elektronik samt
- erbjuda möjlighet till kommunikation.

För att kunna erbjuda ovanstående behöver kommunen ha förmåga att etablera och leda arbetet vid trygghetspunkten även om mobilnätet inte fungerar. Mobilnätet klarar i dag ett strömavbrott på 1 h i stad och 3–4 h på landsbygden. För att skapa en robust kommunikation är därför MSB:s rekommendation att det finns Rakel på trygghetspunkten.

Fördelarna med Rakel är flera:

- Rakel har en förmåga att fungera även under långvariga samhällsstörningar.
- Staten äger och har rådighet över systemet.
- Rakel erbjuder en säker kommunikation såväl inom kommunen som med samverkande aktörer (grannkommuner, länsstyrelse, myndigheter).
- Rakel ger tillgång till 112 (direktkontakt med SOS Alarm).

MSB rekommenderar också att kommunen säkerställer en robust internetförbindelse till trygghetspunkten. Det skapar både en förmåga för personalen att kunna kommunicera med krisledning och en möjlighet att erbjuda besökare wifi. Med internetförbindelse kan trygghetspunkten också erbjuda information och nyheter via radio och teve.

En grundförutsättning för all elektronisk kommunikation är att elförsörjningen fungerar. Kommunen behöver därför säkerställa att det finns reservkraft till trygghetspunkten och till kritisk utrustning.

TIPS!

Med robust internetförbindelse kan kommunen använda WIS för samverkan både inom kommunen och med andra aktörer. Dessutom utgör WIS ett stöd i omvärldsbevakningen.

Tre steg för att komma i gång

1. Analysera kommunikationsbehovet

Det finns många olika tekniska kommunikationslösningar och det kan vara svårt att veta vad kommunen behöver ha på trygghetspunkten. För att hitta de lösningar som skapar bäst förmåga att både ge den service som allmänheten förväntar sig och den sambandsförmåga som krävs för att leda och driva trygghetspunkten behöver kommunen kartlägga kommunikationsbehovet, göra en nulägesanalys och ta fram en sambandsplan.

Fundera över:

- Vem/vilka personer/funktioner är det som behöver kunna kommunicera med varandra?
- Vad är det som behöver kommuniceras till, från eller inom trygghetspunkten?
- Hur tidskritisk är kommunikationen?
(t.ex. alltid minuteroperativt, inom 3 h, etc)
- Hur informationskänslig är kommunikationen?
(t.ex. öppen information, känslig men inte sekretess etc.)
- Under vilka förutsättningar behöver kommunikationen fungera?
(t.ex. utan mobilnät, utan el etc)

Utifrån svaren på frågorna kan ni skapa en lednings- och sambandsanalys dvs en karta som visar vem som behöver kommunicera med vem, både inom organisationen och utanför vilket ger er en tydligare bild av era behov. Analysen kan därefter ligga till grund för en sambandsplan för trygghetspunkten. Mer tips på hur du gör en analys hittar du på [msb.se](https://www.msb.se) om du söker på *Ledning och sambandsanalys*.

2. Kartlägg tekniska resurser och kompetens

På samma sätt som det är viktigt att veta hur kommunikationsbehovet ser ut är det bra att veta vilka resurser som finns både när det gäller teknik och kompetens. Utgå från de kommunikationslösningar som idag används inom kommunen till vardags och i kris.

Fundera över:

- Vilka tekniska lösningar för elektronisk kommunikation använder ni idag och hur fungerar de vid samhällsstörningar?
(t.ex. Rakel, internet, mobilnät, kommunikationsradio etc.)
- Vilka typer av abonnemang har ni och hur fungerar de vid samhällsstörningar? (t.ex. Rakel, mobil data, satellit, fast internet, digital kommunikationsradio, VHF)
- Hur ser användarkompetensen för olika kommunikationslösningar ut inom kommunen?

- Finns det andra resurser som kan stödja kommunen med kompetens inom samband t.ex. frivillig resursgrupp, frivilliga försvarsorganisationer, andra aktörer i civilsamhället?
- Hur motsvarar de befintliga lösningarna de behov som ställs på en trygghetspunkt? Finns det t.ex. sambandsmetoder och tydliga rutiner som är kommunicerade och övade?

Ni kan nu ställa befintlig förmåga mot de behov ni tidigare identifierat och få en bild av vad som fattas för att få en robust kommunikationsförmåga på trygghetspunkten.

3. Ta beslut om inriktning/strategi

Innan ni går vidare och bestämmer hur ni ska öka robustheten är det bra att ta beslut om inriktning eller strategi för valet av teknisk lösning. Inriktningen kan t.ex. vara att det ska finnas fast internetförbindelse till alla trygghetspunkter i kommunen, att enbart tekniska lösningar som möjliggör kommunikation med andra aktörer i krishanteringssystemet ska användas eller att det alltid ska finnas alternativa mobilabonnemang att ta i bruk på en trygghetspunkt.

Några saker som kan påverka val av inriktning/strategi är:

- interna styrdokument t.ex. policy, planer
- riktlinjer regionala överenskommelser
- avtal och upphandlingsregler
- förordningar och lagar
- budget.

Att planera för robusta elektroniska kommunikationer handlar om att omfallsplanera. Att ha en plan för vad man gör om den tekniska lösning som kommunen valt inte fungerar. En viktig del i strategin är därför att säkerställa att det finns flera olika system för kommunikation som kan fungera oberoende av varandra men också att de system som finns regelbundet testas och personalen som ska hantera dem är utbildade och övade.